

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, egy íven.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: DEBRECZEN, KOLLÉGIUM
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár:
félévre 30000 korona.
Egyes szám ára 1500 kor.

Leány-Kálvineum.

A református lelkészek árváinak nagyszívű pártfogója s a Kálvineum kormányának biztoskezü irányítója Kiss Ferenc egyetemi tanár, boldogságtól és reménységtől áradó hangon jelenti be a „Lelkészegyesület” kálvineumi számában, hogy a mintaszerű fiúnevelőintézet mellett már a legközelebbi iskolai évtől fogva leánynevelőintézetet is fog a Kálvineum fenntartani. Ez a leányintézet Nyíregyházán lesz, ahol a két szabolcsi egyházmegye közösen fenntartott leányinternátusát formálják Kálvineummá. Az első években ötven növendékre lesz az intézet berendezve és egyelőre tizenkét lelkészárvtat tudnak ellátni, de Kiss Ferenc azt reméli, hogy már három esztendő múlva megkétszerezik a létszámot. Ha pedig ő azt reméli, úgy ez azt jelenti, hogy ő maga és buzgó munkatársai, közöttük első helyen Baltazár Dezső püspök, a leányinternátus érdekében is készek arra a tervszerű, következetes és lankadatlan munkára, amelyet a fiúinternátus javára valóban csodálatot érdemlő, fényes eredménnyel teljesítettek.

Ami a leányintézetnek az elfogadott módon megvalósítását illeti, ebben a tekintetben egyedül a székhely kérdése az, amely — amint erre maga Kiss Ferenc is rámutat — vita tárgyává tehető. A magam részéről azokat az aggodalmakat, amelyeknek lehetőségét Kiss Ferenc felsorolja, nem tartom súlyosoknak s teljesen egyetértek vele abban, hogy Nyíregyháza református nevelőintézet székhelyéül alkalmas város. Nekem nem amiatt volna észrevételem, hogy a leányintézet Nyíregyházán lesz, hanem amiatt, hogy nem Debrecenben lesz. Szerintem ennek az intézetnek sehol máshol nem lenne igazán megfelelő helye, egyedül Debrecenben.

A leányinternátussal egészen más a helyzet, mint a fiúinternátussal. A fiúinternátus jó helyen van bárhol, ahol középiskola van. Sőt Böszörményben mindenesetre jobb helyen, mint például Debrecenben volna. A ki-ebb város nemcsak olcsó voltánál és bővebb levegőjénél, a gazdasági és egyéb gyakorlati tanításra alkalmasabb voltánál fogva jobb, hanem azért is, mert gimnáziuma

nem olyan túltömött, mint a nagyvárosi és így a fiúknak az iskolai felügyelete pontosabb lehet. A fiúknak különben is leginkább addig van szükségük a gondos internátusi nevelésre, amíg a középiskolát járják. Az egyetemen majd csak elhelyezkednek valahogy s ha a szegénységet és nélkülözést nagyon közelről meg találják ismerni, az csak acélosabbá edzi a jellemüket.

A leányoknak ellenben éppen az egyetemi évek alatt van különös szükségük a gondozásra. Felsőkorokban sokkal több veszedelemnek vannak kitéve. És a fiúk számára mindegyik egyetemmel kapcsolatban vannak internátusok. Debrecenben kettő is, amelyik mindegyikében egyszerű, de barátságos otthont találnak, megfelelő komoly felügyelettel. Az egyiket a református kollégium tartja fenn, tehát annak is meg van a lehetősége, hogy a magunk gyermekei a magunk intézetében neveltessenek. A leányok számára azonban egyik egyetemi székhelyen sincs internátus. Vagy legalább is református internátus egyik helyen sincs. Szomorúan tapasztalom, hogy az évről-évre növekedő számú leány egyetemi hallgatók elhelyezésével milyen sok gond van. Drága is a lakás nagyon. Szegényebb sorsú hallgatónő alig bírja meg. Valamire való butorozott szobáért egy métermázsza búzának az árát elkérik. Pedig ebben még nincs benne a fűtés-világítás. A leánygyermeknek pedig a jól fűtött szobát is nehezebb nélkülözni, mint a fiúknak. Aztán, ha még ezt súlyos költségek árán elő tudja is teremteni, hiányzik a felügyelet, amit a leánynak nem éppen az erkölcsi épsége kíván meg, hanem a társadalmi helyzete. Valami szerény szórakozásra a fiataloknak szükségük van. A fiú könnyen eljárhat, ha néhány koronája van erre a célra, színházba, vagy más tisztes szórakozási helyre. A leánynak nagyon bajos ez. Nem azért, mintha káros volna az erkölcsére, ha magában megy el valahová, hanem azért, mert a mostani közfelfogás nem zárja ki, hogy súlyos inzultusoknak legyen ilyen esetben kitéve. Szomorú, sivár a butorozott szobában élő leány élete. Hallani vélem az ellenvetést, hogy a mi gyermekeink szegény lányok, akiknek jobb is megszokni a világ örömeitől elvonatkozást. Nagyon helyes, én is azt vallom, hogy jobb, ha nem keresi a mulatságot. De aszkéta életre

nincs szükség. Meg aztán egészen más önkéntes lemondásra nevelni a gyermeket s megint más olyan helyzetbe hozni, hogy a kényszerűség s nem a maga elhatározása bírja rá a lemondásra.

Ezért nagyon fontos volna, hogy az internátus^s olyan helyen legyen, ahol a leánygyermek minden iskolát elvégezhet. Ilyen város pedig a reformátusok világában egyedül Debrecen volna. Magára Debrecenre is nagyon sok előny származnék egy jó és mindenfokú iskolába járó leányok elhelyezésére szolgáló internátusból és talán lehetett volna a debreceni tényezők anyagi támogatását megnyerni erre a nagyfontosságú célra.

Valószínű, hogy maga a Kálvineum vezetősége is gondolt erre. Alighanem az döntött a nyíregyházi megoldás mellett, hogy ott áll az épület rendelkezésre, míg Debrecenben ez idő szerint ilyet aligha lehetne kapni. A Debrecenre gondolás tehát a terv megvalósításának az elodázását jelentené. Viszont azonban az is bizonyosnak látszik, hogy az internátus véglegesen ott fog maradni, ahol először berendezik. Ha csak a Kiss Ferenc és Baltazár, meg a többiek buzgósága a nyíregyházi mellett másik, az egyetemi hallgatók számára való internátust is nem létesít Isten segítségével néhány év múlva. Adja Isten, hogy megtehessek.

A hely kérdésére vonatkozó ez az észrevétel azonban a világegyetért sem akar gáncoskodás lenni. Legyen az internátus ott, ahol nem csökkenti az alkotás nagyszerűségét és nem csökkentheti minden jó reformátusnak az alkotók iránt érzett háláját. Ismerve a Kálvineum vezetőségének nagy gyakorlati hozzáértéssel párosult nemes idealizmusát és önfeláldozó munkára kész buzgóságát, nem lehet kétség az iránt, hogy a leányinternátus is a maga nemében éppen olyan tökéletes intézmény lesz, mint a hajduböszörményi fiúinternátus.

Az új alkotás alkalmából pedig őszinte tisztelettel és nagyrabecsüléssel vegyük le a kalapot a Lelkészegyesület s annak vezetősége, meg kálvineumi igazgatótanácsa előtt. Erre az egyesületre — valljuk meg őszintén — sokan némi bizalmatlansággal tekintettünk. Közismertek azok a szempontok, amelyek némelyekben valóságos ellenszenvet, sokónkban meg kétséget támasztottak ezzel az egyesülettel szemben. Azokat persze, akik az ellenszenv szemüvegén át látnak, az eredményekkel is bajos meggyőzni. Azoknak ellenben, akik csak kételkedtünk, már elég kell, hogy legyen a bizonyosság. A böszörményi gyönyörű internátus minden szónoklatnál szebben beszél arról, hogy a Lelkészegyesület nem szólamok kultuszára és nem uralomvágyra fundáltatott. A leányinternátus létesítése pedig arra tanít meg, hogy a magyar kálvinistaság mostani hanyatló és torzsalkodó állapotában a Lelkészegyesület az egyetlen intézményünk, amely szeretettel a szeretetnek alkotni mer és bír.

Kun Béla.

Tárca

Uram!

Irla : **Kesztyüsné Balog Margit.**

Uram, ha golgotát járatsz is velem,
Ha letörölöd ajkam mosolyát,
Barázdákat vonsz bús homlokomra
És másnak nyitod ki az orgonát,
Az én útamra könyvirágot szórsz,
Rám sütni a napot nem engeded,
Fiatal szívem rügyező fáját
Sötét szobában szomjan tengeted :
Én perbe nem szállok Te veled, Uram!

De ha két szemét hosszan lezárod
És álmod adsz rá, halotti álmod,
Pirosló ajkát némává teszed,
Éjbe borítod itt a világot,
Munkás két kezét gúzsba kötözöd
S megfogod szívét kemény kezeddél
Uram, légy nekem irgalmas Atyám,
Hogy én harcot ne kezdjek egeddél :
Hitet adj nekem, hitet adj, Uram!

Oh, mert hit nélkül hová lehetnék?
Felforgatnám kint a temetőket,
Körmömmel ásnám a sírdombokat,
Bosszúra hívnám a szenvedőket
S könybe borulna minden nagy bánat
Özönvíz lenne, gyilkos áradat,
Nóét nem lelnél a vizek fölé,
Köny söpörné el élő álmodat,
Semmibe veszne a föld s mi magunk.

De ha hitet adsz nekem, nagy hitet,
Nem lesz oly rémes az a ravatal,
A nagy szobába be merek lépni,
Azért hogy sötét bakaesin a fal.
Oda megyek a koporsó mellé,
Ahol fekszik a kihült porsátor :
Az Édesanyám, mozdulatlanul...
S Apám, a megtört, ősz prédikátor,
Sóhajos jajjal lehajtja fejét.

Mint egykoron Jób, a pátriárka,
Nem sir panasszal a magas égre,
Áll, mint viharban a százados tölgy
És meg sem rendül a mennydörgésre.
Őt nagy koporsót kísért útjára,
A gyermekei benne szép ifjan,
A hatodikban osztályos társa,
Örömmel, bűnnek ; Apámnak itt van
Holtan, hidegen legkedvesebbje.

És mégsem lázad, csak imádkozik :
„Szabados Ura élet-halálnak,
Oh, fordítsd, fordítsd hozzám orcádat,
Hogy Nálad vigaszt, enyhét találjak...“
S kopott bibliát nyit föl a keze...
A paróchia végtelen csöndes,
Csak szívemből hull csöppenként a vér,
Úgy esedezem, míg szemem könnyes :
Hitet adj nekem, hitet adj, Uram!

Iskola

Elismerő levél

a debreceni református tanítónőképzőintézetéről.

Dr. Baltazár Dezső püspökünkhöz még a tanév végén a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumból a következő szép levél jött:

„Méltóságos és Főtiszteletű Püspök Úr!

A tanító- és tanítónőképzőintézetek kir. főigazgatóságának illetékes tagja folyó évi április hó 3-án, 4-én és 5-én meglátogatta a Méltóságod egyházi főhatósága alá tartozó debreceni református tanítónőképzőt. Megvizsgálta helyiségeit, berendezését és felszerelését, meghallgatta a tanításokat, átnézte az írásbeli dolgozatokat, rajzokat és kézimunka készítményeket, végig hallgatott egy önképzőköri gyűlést is s végül értekezletre kérte a tanáristület tagjait.

E látogatásról szóló jelentésből és jegyzőkönyvből megnyugvással vettem tudomásul, hogy az intézet tanári testülete elismerésre méltó szak tudással, buzgón és lelkiismeretesen végzi nemes hivatását s örömmel értesültem arról is, hogy az intézet ezidőszerinti elhelyezését Méltóságod is tarthatatlannak látva, az építkezés és modern felszerelés gondolatát magáévá tette. Bizton remélem ezekből, hogy az intézet a közeli jövőben a paedagógia mai követelményeinek megfelelő saját otthonában teljesítheti hivatását.

Tisztelettel felkérem Méltóságodat, méltóztassék az intézet igazgatójának és tanárainak a buzgó és eredményes munkálkodásért tudomására adni elismerésemet s egyben intézkedni, hogy a főigazgató látogatásakor tartott értekezleten fölmerült paedagogiai és didaktikai elveket a tanári testület érvényesíteni igyekezzék.

Budapest, 1924 június hó 12-én.“

Felterjesztés a debreceni tanítónőképzőintézet átszervezése tárgyában.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

A debreceni református tanítónőképzőintézet tanári kara 402—1923. sz. alatt felterjesztést intézett a főtiszteletű és méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés elé.

E felterjesztésben a tanári kar reámutat az intézet kedvezőtlen elhelyezésére. Ez intézet, mint a debreceni református felsőbb leánynevelőintézet egyik tagozata, e nevelőintézet épületében van elhelyezve. Ez épület 200—300 tanuló befogadására épült, ma ellenben egy hat tanerős elemi iskola, 12 osztályú leányközépiskola, 4 (az 1924—25. iskolai évtől 5) osztályú tanítónőképzőintézet 2 gyakorló iskolával, egy 10 osztályú polgári leányiskola nyer benne kényszerű elhelyezést. Az épületben elhelyezett iskolák növendékeinek száma 1400.

E különböző iskolatípusoknak nincs külön kézimunka-, rajz-, ének-zeneterme, nincs termé-

szetrajzi és fizikai előadó-terme. A tanítás délelőtt-délután folyik s a túlzásfolttság miatt nemcsak a nevelés és tanítás szenved, de a közegészségügy is.

Az intézet fogyatékos tanügyi felszerelése a tanítás mai igényeit nem elégíti ki.

Reámutat a felterjesztés arra is, hogy a nevelőintézettel kapcsolatos internátusban nincs kedvezményes hely, nincsenek alapítványok, aminek következménye, hogy az internátusban épen a képzőintézeti növendékek létszáma apad évről-évre. Az 1920—21. iskolai évben még 64 képzőintézeti növendék bennlakó, az 1921—22. évben 44, az 1922—23. évben 25, az 1923—24. évben már csak 13. Hivatkozik a felterjesztés arra, hogy e kedvezőtlen állapotokkal szemben az állami tanítónőképzőintézetek internátusaiban a növendékek nagyobb százaléka ingyen ellátásban és nevelésben részesül s a helybeli kollégium is a tanítóképző ifjúságát (létszám 118) az 1922—23. iskolai évben 3.546,997 K segélyben részesítette, ezzel szemben a tanítónőképzőintézet növendékei (létszám 86) az 1922—23. iskolai évben összesen 15,550 K segélyben részesültek.

A bajok megszüntetésére a felterjesztés javasolja:

1. A tanítónőképzőintézet megfelelő épületbe történő elhelyezését.

2. Tanügyi felszerelésének a tanterv kívánalmainak megfelelő kiegészítését.

3. Külön internátusában növendékeinek a kollégiumban elhelyezett tanítóképzőintézet ifjúságával azonos segélyben való részesítését.

Minthogy a fenntartótestület ily áldozatok meghozatalára képtelen, de nem is vállalhatja, mert a tanítóképzés egyetemes egyházi feladat lévén, annak minden terhét egy egyház nem viselheti, javasolja a tanári kar, hogy a tiszántúli egyházkerület vállalja a társ fenntartóságot, azaz a tanítónőképzőintézet fenntartása és az épületszerzés vagy építés, tanügyi felszerelése és internátusában kedvezményes helyek létesítése és fenntartása költségeinek felerészben való vállalását.

A tiszántúli református egyházkerület 1923. nov. hó 27—28. napjain Debrecenben tartott közgyűlése tárgyalta a debreceni tanítónőképzőintézet felterjesztését. 524. számú határozatával dr. Dóczi Imre, Kiss Ferenc, dr. Révész Imre és Sass Béla tagokból álló bizottságot küldött ki azzal a feladattal, hogy a debreceni református egyház által ugyanezen célból kiküldött bizottsággal tárgyaljon a segítség módja felől. Vegye számba a szükségleteket, állapítsa meg a szükséges tenni valókat, szóval úgy készítse elő az ügyet, hogy ennek alapján a pénzügyi bizottság hozzá tudjon szólni a dolog pénzügyi oldalához és már a legközelebbi közgyűlésnek a társfenntartóságra nézve javaslatot tehessen.

A debreceni református egyház előkészítő bizottsága a hivatkozott határozat rendelkezése értelmében dr. Juhász Nagy Sándor, Márk Endre és Szele György presbtereket küldte ki a bizottságba, amelynek elnökéül főtiszteletű püspök úr 5028/1923.

sz. alatt kelt határozatában dr. Dóczi Imre egyházkerületi tanácsbírók kérte fel.

E bizottság bevonván tanácskozáiba a tanítónőképzőintézet igazgatóját, dr. Papp Ferencet, 1924 március 21-én, április 1-én és május 12-én tartott ülésein tárgyalta a tanítónőképzőintézet felterjesztését. Április 1-én tartott ülésén felkérésünkre Debrecen sz. kir. város képviselőjében dr. Magoss György polgármester és dr. Csűrös Ferenc közművelődési tanácsnok is részt vett.

E tárgyalások eredményéről van szerencsénk a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi közgyűlés elé a következő jelentést terjeszteni.

A bizottság megállapította azt a tényt, hogy a debreceni tanítónőképzőintézetben a meg nem felelő elhelyezés, a fogyatékos tanügyi felszerelés, kedvezményes internátusi helyek teljes hiánya miatt a tanári kar testi-lelki erejét a kívánatos mértékben nem érvényesítheti, hogy szenved a nevelés és tanítás mellett a közegészségügy is. Magáévátette a bizottság a tanári karnak azon érvelését is, hogy a tanítónőképzőintézet felsegítése, eredményes munkásságának lehetővé tétele és biztosítása olyan kötelesség, melynek teljesítése ez intézmény nagy egyházi és nemzeti feladatára való tekintettel, elodázhatatlan szükségesség. Hiszen egyházi és állami életünk a népre van építve; a jogok kiterjesztésével népünk mind nagyobb és nagyobb súllyal szól bele mind az egyházi, mind az állami életbe; fontos tehát, hogy a népiskolákra, a nép műveltségét nyújtó intézményekre nagyobb gondot fordítsunk, hogy népünket a jogok és kötelességek okos, az épülést és építést szolgáló gyakorlására neveljük. Népiskoláink azonban csak akkor tölthetik be e magasztos feladatot, ha egyházunk gondoskodik arról, hogy tanítóink és tanítónőink alapos kiképzésben részesüljenek, nagyszerű hivatásuk betöltésére ráneveltesse. Népnevelésünk szintjének emelése tehát elsősorban a tanító- és tanítónőképzéstől függ. Valjuk mi is, hogy anyaszentegyházunknak a lelkészképzés mellett legfontosabb feladata a tanító- és tanítónőképzés.

Elfogadta bizottságunk a tanári karnak azon álláspontját is, hogy a tanítónőképzés egyetemes egyházi feladat lévén, arról egyházkerületünk egy egyháza nem gondoskodhatik.

E szempontok által vezéreltetve, a bizottság javasolja a debreceni református egyházzal való társfenntartóság, azaz a tanítónőképzőintézet fenntartása, az épületszerzés vagy építés, tanügyi felszerelése és internátusában kedvezményes helyek létesítése és fenntartása költségeinek felerészben történő vállalását.

I. Az intézet fenntartása. A tiszántúli egyházkerület megszállás előtt a szatmári és nagyvárad tanítónőképzőintézetnek évi 12,000 K segélyt adott, ez ma 240 millió K, ha ez összeget csak 40% erejéig valorizáljuk, ez 96 millió K; ha a debreceni egyház és a tiszántúli egyházkerület évi 96—96 millióval járul hozzá az intézet fenntartásához, a társfenntartóság kérdése meg van oldva. Minthogy ma a debreceni református tanítónő-

képzőintézet egyházkerületünk egyetlen tanítónőképzőintézete, a bizottság javasolja, hogy a szatmári és nagyvárad tanítónőképzőintézet megszállás előtti egyházkerületi évi segélyét, 12,000 aranykoronát, a nevezett tanítónőképzőintézet számára évi fenntartása fele költségének erejéig, valorizáltan folyósítani méltóztassék. (Vége következik.)

Közélet

Egy és más a falusi lelkészkedés nehézségeiről.

Szegény Kovács Gyulának, a tragikus végű tiszaszlári lelkészársunknak a Kálvinista Szemle 31-ik számában közölt utolsó levele indított arra, hogy e sorokat megírjam s így a nyilvánosság elébe vigyem azoknak az ismert súlyos problémáknak egyikét-másikat, amelyek a falusi lelkész eredményes munkáját bénítják, sőt mondhatnám, teljesen lehetetlenné teszik.

Kiss Ferenc egyetemi tanár sok tekintetben helyesen mutatott reá a „Sáfárról” írott értékes cikkeiben arra a nagy dekadenciára, amely állítólag a lelkészi karnál a múlthoz képest bekövetkezett, — azonban én, amikor széttekintek a falusi paróchiákon, amikor a Kovács Gyula utolsó levelét olvasom, megtalálom ennek is az okát és magyarázatát. — És ez első sorban a szegénység, amiről, ha beszélgettünk, csak még nem is rég, egy mosoly volt reá a felelet még azok részéről is, akik ismerhették volna a falusi paróchiák nagy jövedelmeinek mibenlétét.

Nyilvánvaló, hogy a falusi lelkészeknek békebeli javadalmuk sem adott valami rózsás életet, ma pedig javadalmuknak tekintélyes részét, sok helyen csaknem felét elvesztették az egyházhatósági asszisztenciával végzett terményfizetések rendezésével s a készpénz fizetések békebeli összegben való kiszolgáltatása a kongrua-korpótlék mosolyt-keltő összege hogy hova juttathatnak, fájóan tükrözi vissza Kovács Gyula említett levele.

De kissé elkalandozott a tollam; azokról a nehézségekről kívántam szólni, amelyek az eredményes lelkészi munkának kerékkötői, összezúzóí, s ez első sorban az egyház anyagi ügyeinek a súlya-intézése s az ebből származó sok-sok félreértés.

Súlyos nehézségeket támasztott ez mindig és hatványozottan jelentkezik a manak anyagiassz, önző életében.

A falusi lelkész teljesen magára van hagyatva, nincsenek mellette a segítő bizottságok; ha még szervez is ilyeneket, annak munkája, terhe, kellemlensége csak a lelkészé marad.

Az egyház anyagi ügyeinek intézését ki kell kapcsolni valamely alkalmas szerv beállításával a lelkészi munkából, mert másként a kívánt, az óhajtott nagy megújulás eleve dugába dől. Mily boldogok e tekintetben a városi lelkészek, nem hull vissza reájuk az a sok éretlen vád, ami ebből táplálkozik, nem rabolja el idejüket az atyafiakal való teher megértetés és nem zúzza össze munkakedvüket s nem dülja fel a békét az önző anyagiassz.

Nem tudom megérteni egyházhatóságaink kö-

zönnyét az egyházak teherviselését illetőleg, sehol nem olvasom, hogy erőteljesebb lépések történtek az adósegélyek aranyparitások kiutalását illetőleg, sehol nem látok legalább egy nyomatékos gesztust az iskolai terheknek az egyházakra tolásával szemben, sőt maguk az egyházhatóságok is a konventi jegyzőkönyvekkel, magas közigazgatási, kollégiumi stb. járulékokkal csak súlyosbílják a helyzetet. Nem különös: egyházmegyei gyűléseink jegyzőkönyveit nem tudjuk kinyomatni, holott ezek csaknem minden esetben közelebbről érintik egyházunkat, ellenben a konventi jegyzőkönyvet meg kell venni?

A Debreceni Protestáns Lap írja legutóbb: fizessük be az előfizetési díjakat, mert ha megjön is az adósegély, az amúgy sem fedezi költségét. A békebeli kétezer koronás adósegély ma a békebeli 6—10 koronás lapterhet sem fedezi. Nem csoda tehát, ha az egyház anyagi bajai miatt sok a kellemtelensége a falusi lelkésznek.

Az adósegélyek rendezése elodázhatatlan, míg más hitfelekezettek aranyparitást adó állami dotációkból származó jövedelemforrásokkal rendelkeznek, egyházainknak sem szabad engedni jogos, megillető segélyeiket. Végre meg kell már találni a módját annak is, hogy kongrua-korpótlék ügyünk megoldást találjon s ezek által is lehetőleg tehermentesíteni kell a gyülekezetet.

Önerejéből a teljes lelkészi fizetést, intézményeinek fentartását fedezni nagyon sok egyház ma is szinte képtelen, különösen a mostani s az ehhez hasonló rossz gazdasági években. Ahol van az egyháznak néhány hold földje, még tűrhető a helyzet, ott azonban, ahol mindent az adó van hivatva lefedezni, a lelkeknek ily aláhullása, az egyházhoz kötöttség meglazulása, az anyagiság ily szörnyűségei között csak küzdelemmel megy.

Máról-holnapra a nehézségeket eltüntetni természetesen nem lehet, azonban szükséges haladéktalanul a lelkészt kivonni e küzdelmekből, hogy valódi hivatásának élhessen.

Esperesünk legutóbbi jelentésében helyesen állapította meg, hogy a lelkészek működése ellen alig 1% a kifogásolható, s ahol baj van, annak okozója már az anyagi kérdés!

Pedig — csekélységem szerint — oly egyszerű volna egyházmegyénként megszervezni az egyházak anyagi ügyeit intéző bizottságot. Három-négy taggal — felében világiakból, felében lelkésziékből. Előadója lenne akár egy paróchus lelkész, akár, a mi sokkal helyesebb, az esperes mellé beosztott lelkészjellegű egyén (menekült lelkész, káplán). Az előadó intézné minden egyház anyagi ügyeit presbiteriumaival, összeállítaná, letárgyalatná a költségvetést, végezné az adók kivetését, egyszóval minden anyagi ügyet intézne. Szükség szerint többször is kiszállna a gyülekezetekbe. — Vitás ügyekben az előadó jelentésére a megalkotott bizottság meghozná határozatait, mely ellen az egyházmegyei közigazgatási bizottsághoz volna felebezésnek helye.

Mily jó volna így; a kezdeményező kellemetlen szerepétől és oly sok mindentől tehermentesítve volna a paróchus lelkész.

Nagy terhet ez intézmény nem jelentene s ez könnyen meg is oldható.

Hogy valamit tenni kell, ez tény. Szóljanak a

kérdéshez mások is. Hogy a nehézségek leküzdésére egy életre való terv megvalósuljon.

Egyházamban mindezideig a legsimábban mentek a dolgok, de amit felügyelő lelkészkedésben gyors egymásutánban két üresedésben levő egyházban fájón át kellett élnem, az anyagi ügyekkel kapcsolatban, úgy látom, ide is elér és itt is csak perzsel és feléget minden értékesebb munkát.

Almosd, 1924 aug. 6.

Székelyhidi Béla,
református lelképásztor.

Különfélék

A debreceni egyházmegye egyházmegyei búzaadója. Fizetendő lélekszám szerint egész évre 5 dekagramm búza. Az első félévi részlet (2.5 dk.) esedékes volt az egyházlátogatóság idejére. Váltsága a búza 1924. évi június 2-iki tőzsdei jegyzése, mmázsánként 106.000. Az egyes egyházak által fizetendő az első félévre: Alsójózsa 28,567 K, Felsőjózsa 35,033 K, Bakonszeg 40,937 K, Báránd 87,821 K, Berettyóújfalú 184,811 K, Biharnagybajom 103,318 K, Bihartorda 38,743 K, Danesháza 13,589 K, Debrecen 1.796.753 korona, Derecske 216,134 K, Esztár 44,997 K, Gáborján 43,322 K, Hajdubagos 52,385 K, Hajdusámson 124,868 K, Hencida 55,459 K, Hosszupályi 69,716 K, Kaba 164,035 K, Konyár 73,140 K, Mikepéres 55,385 K, Monostorpályi 45,686 K, Nagyrábé 76,161 korona, Pocsaj 36,432 K, Sáránd 43,672 K, Sárretudvari 104,325 K, Szentpéterszeg 45,739 korona, Szerep 51,198 K, Tépe 28,090 K, Vértes 50,530 korona. Összesen 3.710.846 korona. Felkérem az egyházakat, hogy amennyiben nem fizették volna ki, vagy kevesebb összeget küldtek volna be: azt sürgősen sziveskedjenek beküldeni, illetőleg kipótolni, a tulajdítás be lesz számítva a 2-ik félévi részletbe. Debrecen, 1924 augusztus 14. Egyházmegyei pénztári hivatal.

A Leány Kálvineum a megvalósulás küszöbén áll, amennyiben az ORLE ötven évre átvette a közép- és felsőszabolcsi egyházmegye nyiregyházi leányinternátusának épületét. Az épület teljes rendbe hozatalához 300 millió korona szükséges, ha ez idejében összegyűl az 1925—26. évben megnyílik a leány-Kálvineum. A gyűjtésből és adakozásból vegye ki a részét mindenki; az a mienk, amit az Úrától az Úrnak és az ő kicsinyeinek adunk.

Cserkészeink a Balatonnál. Polgári vagy épen tisztviselő család ma álmodni sem merne róla, hogy gyermekeit víz mellé, hegyek közé küldje üdülni nyárára. A debreceni református gimnázisták már 3 hete úznak a Balatonban Badacsonynál és másszák a zalai hegyeket 45-en: Bessenyei és Debreczeni tanárok saját pihenésüket nem keresve, kimódolták nekik ezt. Igaz, hogy nem tétlen henylés a fiúk nyaralása, de az nem is kívánatos, mert sok rosznak szülője. A cserkész tábor egy kis nyári hadgyakorlat. Szigorú katonás fegyelem, megszabott napirend köti minden lépésüket. A test

edzése mellett azonban a lélek nemesítése is feladatuk, találékony önmunkásságra rászoktatják őket. A napot imával, énekkel kezdik és végzik, körbe állnak a fák alatt a legnyáriásabb öltözetben s felzendül ajkukon a „Perelj uram“. Van köztük, aki theologus, medikus létére sem átalult gimnázisták közé visszajárni, azzok felolvas egy-egy bibliai helyet, imádkozik nekik, emez nyújtja balesetben az elsősegélyt. Sátrakban hálanak, amelyeket maguk építettek, maguk hordják a faluból az élelmiszert, amivel Eszterházy herceg bőven és olcsón ellátta őket, mert uradalmának központi titkára Fehérváry Sándor az intézet egykori hálás növendéke. Abirkának nekigyürkőzik az érettségizett fiú versenyt a III-ik osztályossal, a másik tésztát gyúr és délre ízletes ebédet talál fel a gyepasztalra a csapatnak. A csónakázás és a hegymászás meghozza a jó étvágyat. A napos őrsemosogat, kitakarít. Este a tábortüznél megbeszélnek a nap élményeit, a másnapi terveket, kitűzött vagy felvetődött kérdéseket, elbeszélgetnek, dalolgatnak takarodóig. A közeli fürdőhelyeken rendezett hangversenyekkel járulnak a szegényebbek útiköltségeihez, amire már itthon is eredményes gyűjtés folyt. Van olyan okos apa, aki bár vihette volna drága fürdőre a fiát, inkább cserkész táborba küldte, a fürdői költséget meg oda adta egy pár szegény cserkész utazási alapja javára. — Ime másként is nevelődhetik a nemzet intelligenciája nagy vakációban, nemcsak korzó vagy kávéházban, ha törődnek vele!

A Kunmadarasi egyháznak még a békeidőből származó, iskolaépítésre felvett 130,000 koronás jelzálogos tartozása volt, mely a jelzálogos tartozások valorizálásáról szállongó hírek folytán nagy gondokat okozott az egyház előjáróságának. Most mintegy annak bizonyosságául, hogy a hithűség, az egyház ügyei iránti meleg érdeklődés nem halt ki hűveink lelkéből. Hadházy Ferenc egyháztag, gazdálkodó 150 q búzát ajándékozott az egyháznak hogy abból a tartozás visszafizetése megkíséreltesék. A tartozás visszafizetése ez ajándékból Dr. Szabó Sándor budapesti ügyvéd, presbiter, nemzetgyűlési képviselő lekötelezően értékes közreműködésével sikerült, sőt még 3.000,000 korona meg is maradt, melyből a nemes lelkű ajándékozó hozzájárulásával „Hatházy Ferenc és neje Boruzs Erzsébet“ nevet viselő árvákat segélyező alapítvány létesített.

Kettős ünnep Kótajban. Fényes és minden tekintetben felemelő ünnepe volt Kótaj község református gyülekezetének. Augusztus 17-ik napján avatták fel másfél méter magas új harangját a református egyháznak, melyen megjelent a kótaji gör. kath. és rk. egyház képviselője is, valamint a kótaji és a szabolcsi notabilitások is. Az ünnepség fél 10 órakor kezdődött. A templom előtti díszes tér telve volt néptömeeggel. A harangavató beszédet Szabolcsvármegye főlevéltárnoka Nagy Lajos mondta. A harangavató beszéd szépsége mindenkit lekötött. Utána az új haranggal beharangoztak, majd megkezdődött az ünnepi aktus: a beiktatás. Szabó Lajos nyirbátori esperes-lelkész iktatta be az új

lelkészt, Szarka László volt nyiregyházi hitoktatót, felemelő, szép beszéd keretében, majd átadta neki a kelyhet, bibliát és a templom kulcsot. Ezután Szarka László mondta el ünnepi prédikációját. A prédikáció szépsége nagy hatással volt az ünnepi gyülekezetre. A szép beszédet Hajdu Anna úrleány szólója és Zwick Vilmos főg. tanár művészi harmónium játéka követte. A felemelő ünnepség után az új lelkészt számos köldöttség, köztük a rk. és a gör. kath. egyház nevében: Dr. Demeter István rk. plébános üdvözölte fenkölt szavakban. Az üdvözlésekre Szarka László meghatva válaszolt. Délben 120 terítékes banket volt, melyen a szabolcsi község számos reprezentánsa jelent meg. Az első felköszöntőt Szabó Lajos esperes mondta. A felköszöntőket Szarka lelkész köszönte meg felemelő beszéd keretében. Szarka Lászlóban a kótaji református egyház jeles képzettségű lelkes pásztor, Kótaj község pedig derék, munkás férfiút nyert. Ad multos annos. **R. S.**

Nagykőrösön tornatanárnak Somorjai László debreceni tanítóképző intézeti tornatanárt, énektanárnak Litkey Péter hajduböszörményi énektanárt választották meg. Ad multos annos!

Felhívás az egyházmegyei pénztárnok urakhoz. Az egyetemes konvent 138—1924. sz. a. hozott határozata a paróchiális könyvtári díjat egyházként 81,000 koronában állapította meg, melyet f. évi szeptember hó 1-ső napjára a Magyar Földhitelintézethez való juttatás céljából az egyházkerületi pénztárhoz kell beküldeni. Az egyházmegyéket tartozása következő: alsószabolcsi-hajduvidéki egyházmegye 1.944,000 K, békéscsaba egyházmegye 2.430.000 K, beregi egyházmegye 1.782.000 kor., bihar-érmelléki egyházmegye 1.377,000 K, debreceni egyházmegye 2.106,000 K, felsőszabolcsi egyházmegye 3.726,000 K, hevesnagyunsági egyházmegye 2.187,000 K, középszabolcsi egyházmegye 3.726,000 K, nagykarolyi egyházmegye 1.377,000 K, nagyszalontai egyházmegye 1.215.000 K, szatmári egyházmegye 4.536,000 K. Felhívatnak a hátralékban levő egyházmegyéket pénztárnokai, hogy méltóztatassanak az idézett konventi határozatnak eleget tenni. Debrecen, 1924 augusztus 21. Az egyházkerületi pénztári hivatal.

Lapunk hirdetési számlája 1924 jan. 1-től aug. 1-ig bezárólag. A felette terhes postai költségek miatt hirdetési számlánkat nem küldjük ki a hirdető egyházakhoz és tanintézetekhez, hanem itt közöljük azt az alábbiak szerint, kérvén a hirdetőket a számla kiegyenlítésére. A debreceni postai kézbesítési díj az összegbe bele van kalkulálva. 1. szám Gelénes 12,100 K, 2. szám Vámosatya 7100 K, 5. szám Füzesgyarmat 16,700 K, 6. szám Füzesgyarmat 10,300 K, 7. szám Karcag 7100 K, 8. szám Tákos 10,000 K, 9. szám Hajdunánás 8700 K, 12. szám Szeghalom 8700 K, 13. szám Tiszavid 27,900 korona, 14. szám Berettyóújfalú 10,300 K, 19. szám Tiszacsege 11,900 K, 21. sz. Tiszalök 15,100 korona, 22. szám Biharnagybajom 10,300 K, 23. szám Vámosperes 10,300 K, 24. sz.

Bocskay-főgimnázium 21,500 K, 25. sz. Hódmezővásárhelyi főgimnázium 11,900 K, 25. sz. Zsadány 32,200 K, 26. szám Zsadány 32,700 K, 26. Hajdunánási főgimnázium 11,300 K, 26. szám Török-szentmiklós 16,700 K, 26. szám Zsadány 32,700 K, 27. sz. Álmosd 26,300 K, 27. sz. Sarkad 39,100 K, 27. sz. Doboz 16,700 K, 28—29. szám Felsőjózsa 26,300 K, Fejérese 2630 K, Sarkad 18,300 kor., Hajduböszörmény 19,900 K, Kisujszállási főgimnázium 16,700 K, Ócsöd 48,700 K, 30—31. szám Balmazújváros magyar 26,300 K, Balmazújváros német 26,300 K, Püspökladány 32,700 K, Tiszabездéd 16,700 korona, Hajdunánási főgimnázium 23,100 kor., Hódmezővásárhelyi egyház 32,700 K, 32—33. szám Tanítóképzőintézet Debrecen 26,300 korona, Makói polgári fiúiskola 23,100 K, Berettyóújfalú 19,900 K, Zsurk 10,300 K, Lelkészsere 19,900 K, Csere 10,300 K, Hódmezővásárhely 32,700 korona. A szeptember 15-ig be nem érkező díjakat külön levélben fogjuk megsürgetni, amikor a postai költséget is kénytelenek leszünk felszámítani. Debrecen, 1924 aug. 18. A kiadóhivatal.

A canterburyi érsek vezetése alatt működő Élet és munka c. keresztyén világegyesülés dr. Ravasz László püspököt rendes bizottsági tagjává választotta.

Lelkészmeghívás Amerikába. Kerekes György Imrét, volt honvéd theologust a mackeesporti gyülekezet hívta meg lelkészül. Az Úr legyen vele.

Az alföldi római katolikusok harmadik nagy gyűlésüket az idén Gyulán tartották meg. Elnöke Dr. Lindenberger János depr. prépos-plébános volt.

Kecskeméten a római katolikusok letették az első tanyai templom alapkövét.

Amerikai egyházszervezkedések. A független amerikai magyar református egyházmegye vezetősége a múlt év őszén egy megfelelő egyházi törvénytervezet készítésére kérte fel dr. Papp Géza lynchi református lelkészt, aki a törvénytervezetet a f. év tavaszán elkészítve, a független amerikai magyar református egyházmegye rendelkezésére bocsátotta. Ezzel a régóta óhajtott független egyházi szervezkedés jelentős lépéssel jutott előre Amerikában.

Hivatalos Értesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.
2407. szám.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes Urak!

A folyó évi május 20—21. napjain tartott konventi ülés jegyzőkönyve már korábban szétküldetett. Egy példánynak az ára 28,630 korona. Az egyházmegyék az itt közölt számban vették a jegyzőkönyvet s annak ára a következő: Alsószabolcs-hajduvidéki egyházmegye 28 darab, ára 801,640 kor.; békésbánati egyházmegye 29 darab, ára 830,270 kor.; beregi egyházmegye 19 darab, ára 543,970 kor.; bihar, érmelléki egyházmegye

19 darab, ára 543,970 kor.; debreceni egyházmegye 27 drb., ára 773,010 kor.; felsőszabolcsi egyházmegye 39 darab, ára 1.116,570 kor.; heves-nagyhunsági egyházmegye 30 darab, ára 858,900 kor.; középszabolcsi egyházmegye 42 darab, ára 1.202,460 kor.; nagykarolyi egyházmegye 16 drb., ára 458,080 kor.; nagyszalontai egyházmegye 15 darab, ára 429,450 kor.; szatmári egyházmegye 39 darab, ára 1.116,570 kor. A darabszámba a középiskolák száma be van tudva.

Felkérem, hogy a jelzett jegyzőkönyvek árának beszédese és az egyházkerületi pénztárhoz folyó évi október 1-ig leendő beküldése érdekében intézkedni méltóztassanak.

Atyafiságos szeretettel

Debrecen, 1924 augusztus 21.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat énektanári állásra.

A hajduböszörményi református Bocskay főgimnázium igazgatótanácsa pályázatot hirdet a főgimnáziumnál lemondás folytán megüresedett ének- és zenetanári állásra. Javadalom a X. fiz. osztály 3-ik fokozatában levő tisztviselők részére megállapított törzsfizetés és lakbér. Kellően felszerelt kérvények *szeptember 5-ig* a főgimn. igazgatóságához küldendők. Állás választás után azonnal elfoglalandó.

Főgimn. igazgatótanács.

Pályázat

a balmazújvárosi magyar református egyháznál egy, esetleg két férfi tanítói állásra.

Javadalom mindkét állásnál: 1. Az egyháztól: 73,000—1924. sz. miniszteri rendelettel megállapított, havonként kiszolgáltatandó összeg. 2. Törvényszerű lakbér. 3. Megfelelő államsegély. Ezenkívül tanítói fizetésbe be nem számítható két öl kemény tűzifa, melynek fejében köteles a kántort akadályoztatása esetén helyettesíteni.

Kötelessége: az iskolaszék által reá bízott osztály, vagy osztályok vezetése az egyházkerület tanterve szerint. Kántor helyettesítése. Személyesen megjelenő, orgonázni, énekelni tudók előnyben részesülnek, de útiköltségük nem térített meg.

Pályázati határidő: szeptember 5. Állások választás után azonnal elfoglalandók. A megválasztottak részére: 100—100,000 ezer korona útiköltséget fizet az egyház.

Balmazújváros, 1924 augusztus 18.

Jakucs Sándor,
református lelkész.

Pályázat.

a tiszaszöllösi református egyháznál nyugdíjazás folytán megüresedő kántortanítói állásra.

Javadalom: 1. három szobás, előszobás lakás, mellékhelyiségekkel természetben; 2. harminc hold haszonélvezete hat nagy jószágra szóló legeltetési

joggal; 3. húsz köből rozs (kétszeres) és húsz köből árpa helyett jelenleg 28 mázsa búza; 4. három öl puhafa helyett jelenleg 18 mázsa kemény tűzifa; 5. törvénytörő stóla; 6. a fizetési osztálynak megfelelően esetleg még járó törvényes államsegély. Évi egy mázsa búza legátusok ellátásáért.

Kötelesség: az iskolaszék által kijelölt osztályok kerületi tanterv szerint tanítása, a fiú ismétlőiskolások oktatása, az összes kántori teendők végzése, énekkar vezetése, lelkész helyettesítése, az egyháztársadalmi és kulturális tevékenységben állandó segítőkészség, vasárnapi iskola vezetése. Orgonázáshoz és általában zenéhez kiválóan értő B) listás vagy menekült tanerők előnyben részesülnek. Személyes megjelenés, orgonázás és éneklés nagyon ajánlatos. Azonban csak a megválasztottnak költözködési költsége térítettik meg 400,000 korona erejéig.

Pályázati kérvények a képesítést, honosságot, kántori és tanítói működést (az összes szolgálati időt), kifogástalan egyházas és hazafias magatartást (különösen a kommun idejéből) igazoló okmányokkal együtt f. évi szeptember hó 8-ig adandók be — az okmányok visszaküldésére szükséges postabélyeggel — a tiszaszöllösi református lelkészi hivatalhoz. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó.

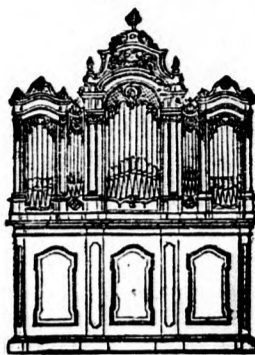
Tiszaszöllös (Heves m.) 1924 aug. 13.

Dr. Gáborjáni Szabó Gábor,
iskolaszéki elnök.

FITTLER SÁNDOR

orgona-, orgonasíp- és harmónium készítő vállalata

PESTERZSÉBET, Erzsébet-u. 23.

Készít elsőrangú modern gépezetes és legnyomású, tartós, nemeshangú

új orgonákat

művészi kivitelben.

Hadicélokra elrekvirált és egyéb

orgonasípok

speciális készítése és szállítás.

Vállalja régi orgonák légnyomású rendszerre való átalakítását, kibővítését, javítását, tisztítását és szakszerű újra hangolását, valamint

orgonák évi jókarban tartását.

Villamos fűjtató berendezések készítése.

Szívó és nyomó rendszerű harmoniumok készítése, javítása és hangolása. — Minden munkáért jótállást vállalok. — Felvilágosítással, tervezettel és költségvetéssel készséggel szolgálok — Munkám szakszerű végzését és pontosságát több egyház ajánlólevelével tudom igazolni.

ALAPÍTTATOTT 1910-BEN

Egyházkerületi elemi iskolai tankönyvek,

papírok, írószerek, tollak, tinták, ceruzák, kréták, palatáblák, szivacsok és minden egyéb iskolai író- és rajzeszközök óriási választékban kaphatók. Irták közül különösen ajánljuk az általánosan megkedvelt, kiváló finom papíron készült 4 és 6 lapos

„Méliusz” irtáinkat.

Zsoltárkiadványaink

iskolai alakja minden kötésben kapható. Népiskolai tankönyveken kívül nagy raktárt tartunk az összes vezérkönyvekből, polgári iskolai, gimnáziumi és tanító(nő) képzői könyvekből.

Református elemi iskolai tankönyvekből és minden írószerekből az egyházaknak és iskoláknak 10% engedményt adunk.

Nagybecsű rendeléseket már most elfogadunk.

Debrecen szabad királyi város és a Tiszántúli református egyházkerület

„MÉLIUSZ” könyvkereskedése Debrecen.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata.